

Durmuş Hocaoğlu

Lizbon Antlaşması

ve

Gerçek Bir “Avrupa Birliği” Binâ Etmenin Güçlükleri: X

Yeniçağ, “Analiz”, 20 Ocak 2008, Pazar., s.06
“Analiz” Sıra No: 615; 2008-006; Ocak-06

YENİÇAĞ

Hulâsa edecek olursak, Avrupa Birliği'nin, Millî Milliyetçilikler ile Avrupa Milliyetçiliği idealinin yollarının kesiştiği noktada bulunduğunu söyleyebiliriz: Bir ve bütün bir Avrupa demek, ismen ne olursa olsun bir – veya ‘bir tür’ – Avrupa Birleşik Devletleri demektir; başkası değil. Bu ise, Avrupa Birliği üyesi halkların taşımakta olduğu “Avrupa Vatandaşı” kimliğinin tam ve hakikî mânâsıyla bir “vatandaşlık” kimliği statüsüne ref’ etmesiyle kaabil olabilecektir. Ne var ki “vatandaşlık”, sıradan bir sıfat değil; “vatandaş” demek, çok şey demek[1]:

...ilk olarak vatandaşlık politik hayattan daha da geniş olan **kamu hayatına katılımı temsil eder**. Özellikle, Marşıl'ın ideal vatandaşlığı, topluma tam katılım olarak tarifinden sonra, bir vatandaşın devletle olan münasebetine ağırlık veren politik tariftin kesin bir dönüş yapılmış; ve vatandaşın **bütün olarak toplumla olan münasebetleri** şeklinde daha geniş ve daha sosyolojik bir tarife gidilmiştir. İkinci olarak da, **vatandaş kendisinden otonomi, muhakeme ve sadakat beklenen, hem yöneten hem de yönetilen bir kişi** olarak anlam kazanmıştır. Bu haliyle vatandaşlık, bir ferdin kazanması için çaba harcayacağı bir paye olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk iki madde ile alakalı olarak üçüncüsü ise, **vatandaşlık, bir taraftan hak ve yetkileri ihtiva ederken, diğer yandan da, mecburiyetleri ve vazifeleri içine alır**. İdealize edilecek olursa, bir vatandaş kamu hayatında aktiftir ve de toplumun genel çıkarları için kendi özel taleplerinden vazgeçmeye razıdır.

Yâni:1: Vatandaşlık, toplumla “bütün olarak” temas hâlinde olmaktır; 2: Vatandaş, kendisinden otonomi, muhakeme ve sadâkat beklenen, hem yöneten hem de yönetilen bir kişidir; 3: Vatandaşlık, bir taraftan hak ve yetkileri ihtivâ ederken, diğer yandan da, mecbûriyetleri ve vazîfeleri içine alır ve dahi, toplumun genel çıkarları için kendi özel taleplerinden vazgeçmeyi gerekli kılar. Bu ise, “vatandaşlık”ın, toplum ile bütün olarak temas hâlinde olmayı, kamu yararı için kendi şahsî menfaatini fedâ edebilmeyi ve topluma karşı sadâkat göstermeyi âmir olduğunu göstermektedir. İşte problem burada: Aynı bir insan – yâni hem bir üye devletin ve hem de AB'nin vatandaşı olan kişi – hangi toplumla – kendi toplumu mu, AB toplumu mu? - tam temas hâlinde olacak, sadâkatini hangisine gösterecek ve hangi toplumun ortak yararı için kendi şahsî

menfaatini fedâ edecektir? Şüphesiz bütün bu şartlar, ancak ve yalnız, AB üyesi toplumlar ile AB toplumu ve AB üyesi devletler ile Avrupa Birliği bir ve aynı şey olduğu takdirde tam olarak yerine getirilebilir. Bu ise, bir yandan üye devletlerin Birlik içerisinde eritilmesini ve diğer yandan da buna paralel olarak, üye halkların, mümkün-mertebe, birtek “Avrupa Halkı” şeklinde homojenleştirilmesi demektir; tıpkı, daha evvel, bir ülkede ulus-devletlere giden yolun, o ülkenin kendi halklarını, etnilerini homojenleştirilmesi gibi[2]:

...mutlakiyetçi hükümdarlar gittikçe artan biçimde etnik nüfuslarını standartlaştırmaya ve homojenize etmeye çalıştılar. Bu çaba başlangıçta, hükümdarların gelirlerini ve askeri kaynaklarını arttırma, on beşinci yüzyıl sonundan itibaren Avrupa siyasetinin egemen unsuru haline gelen hanedan devletleriyle rekabetteki etkinliklerini maksimize etme ihtiyaçlarının bir yan ürünüydü. On altıncı yüzyıl ortalarında Reformasyon’u takip eden din savaşının krallıklar içindeki zayıflatıcı siyasal etkileri homojenleştirme sürecini hızlandırdı. On yedinci yüzyıla gelindiğinde, dinsel ve kültürel standartlaştırma ve homojenleştirme, gittikçe artan oranda devletler arası rekabette başarılı olmanın önkoşulu olarak görülüyordu;/... Bir asır kadar sonra ise İngiltere’nin liderliği, ülkenin siyasal, dilsel ve dinsel birliğini erken sağlamış olmasına ve bu birliği takip eden özgürlük ideolojisine bağlanıyordu.

[1] Mithat Baydur., “Avrupa Vatandaşlığı”., *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri Sempozyumu.*, Temmuz 2001, Ankara., s.203

[2] Anthony D. Smith., *Küreselleşme Çağında Milliyetçilik (Nations and Nationalism in A Global Era.*, Polity Press, 1995)., Türkçesi: Derya Kömürcü., Everest Yayınları., İstanbul, Ocak 2002., s.97

